

FREGA MEETS SUNDAR

FERDINANDO FREGA

FREGA SUNDAR DIBÎNE

THE COMPANY · 11

Ji Reggio Calabria heta Chennai, li ser şopa Sundar Pichai.

Dema ku min cara yekem ew nav bihîst, min bi cidî ji xwe pirsî ka ew kî bû, lanet. Her kes behsa wî dikir. Wî hema hema cihê Nasirî girtibû — tenê ew ne 2.000 salî bû. Ew tenê 54 salî bû, û ji wî welatê bi heybet dihat ku jê re dibêjin HINDISTAN.

Yekane cihê cîhanê ku tu hewayaya îngilîzî hilmijî lê bi çand û zerafeta Asyayê dijî, di nav tevliheviyeke 22 zimanan de, ku hema hema 1,5 mîlyar mirov bi awayekî daîmî lê dijîn.

Lê em vegerin çîroka xwe: ev nav bi şirketeke bi navê ALPHABET ve girêdayî bû. Min ew jî nas nedikirin. Min digot qey ew cureyek konsorsiyûm e ku ji bo nexwendewarên cîhanê hatiye avakirin, ji bo wan ên ku qet bextê wan nebûye ku xwendin û nivîsandinê hîn bibin. Paşê min fêhm kir ku ez bi tevahî ne şaş bûm, ji ber ku ew tam bi vê yekê re mijûl dibû — tenê nivîs, xwendin û edebiyat di hundirê webê de dijiyan, ku du kod bi kar dianî: dehiya mirovî û binariya algorîtmîk.

Min dixwest wî mirovî fêhm bikim, loma, wek Kipling, min trênek girt û ji Reggio Calabria heta Bombayê, ku îro jê re dibêjin Mumbai, rêwîti kir.

Armanca min zelal bû. Li CHENNAIyê li benda min bûn, li eyaleta TAMIL NADU ya başûrê Hindistanê, ku birayên locayê dê mêvandariya min bikirana. Her kesî dizanibû — ji Loca Mezin a Îngilîstanê heta jêr — ku Bira Frega mehê bi 70 dolarê Amerîkî dijî û ne adeta wî bû ku tiştêkî ji kesî bixwaze.

Va ye ez, di dawiyê de gihîştîm. Li benda min bûn û xwestin min bibin mala xwe, lê min red kir û hewl da ku li şûna wê odeyekê bi kirê bigirim. Mayîneke sê rojî di nav îmkanên min ên darayî de bû û li gorî budceya min bû.

Tenê çend saetên min hebûn ku hînî herê mê bibim, dema ku REGUNATHA hat ku min bibe. Em diçûn ku derê?

ENSTÎTUYA TEKNOLOJIYÊ YA HINDISTANÊ, MADRAS.

Hema ku em gihîştin, hîn bi zorê ketibûn deriyê yekem ê zanîngehê, min tabelayek dît ku wek birûskê li min da. Dirûşma wan, bi sanskrîtî, wiha dihate wergerandin:

SERKEFTIN JI KIRINÊ TÊ.

Du profesoran, birayên framason, pêşwaziya me kir, û min yekser dest pê kir ku li ser SUNDAR ji wan bipirsim. Ez bawer bûm ku ew li Madrasê xwendibû, dema ku ew hîn asîstan bûn.

Profesoran qebûl kirin ku wan dizanibû ew kî ye, her çend di rastiyê de ew li KHARAGPURê xwendibû. Lê li vir, wan got, em hemû wî yek ji xwe dihesibînin.

Berî her tiştî, wan ji me re şîrove kir em li ku ne. Ev ne kampusa zanîngeheke asayî ya li Bostonê bû. Em di hundirê tiştekî bêhempa de bûn: IIT Madras bi rêya IBM Virgo Super Cluster xwedî kapasîteya superkompîterê jî bû, ku 97 TERAFLIPS hêza hesabkirinê pêşkêş dikir.

Ev çî lanet bû, min qet nizanibû. Ez ji kompîteran tiştekî lanet fêm nakim, lê min serê xwe hejand ji ber ku, li gorî tona wan, min fêm kir ku ew gotin girîng bû. Û ev jixwe têra min dikir ku ez li wir bim.

Piştî fermiyetan, em ji wî cihê derketin, û REGUNATHA ji min re got ku surprîzeke wî ji min re heye. Min got, «Hêvîdar im ku ne jin bin. Ez 61 salî me û êdî ne xort im. Van rojan jin forma axaftinê ya herî bijarte ya min in, ji ber ku ez ji dahênan û aqilê wan werdigirim û bi herduyan xwe xwedî dikim.»

Wî got ku em diçin jinekê bibînin. «Lê rehet be, Nando, tu seks tune. Wisa xuya dike ku ew kesê ku tu li ser dikolî pir baş nas dike, û tu yê bibînî ku ew ê te bêhêvî neke.»

«Û ji xwe, tu dizanî ku berî ku em framason bin, em mirovên azad ên xwedî exlaqê baş in!»

«Erê, lê em bi cilên xwe bimînin, ji kerema xwe.» Hahahahahah.

Em ji deriyê mala wê ketin hundir. Jineke ciwan pêşwaziya me kir. Divê ew nêzîkî 25 salî bûya, lê min nedifikirî ku ew keça SUNDAR e — û bi rastî jî, ew xwarziya wê jinê bû ku li benda me bû.

Wê pêşwazî li me kir û em li ser qenepeya xwe rûniştandin. Wê çaya neçar pêşkêşî me kir, lê wek calabrîyekî baş min pirsî ka em ê kengî bixwin. Du roj bûn ku ez bi avê dijiyam, û zikê min jixwe di grevê de bû. Hîn fêr nekiribû ku em ne li Îtalyayê ne.

Jinikê xwe wek RADHA da nasîn û yekser pirsên rasterast ji min kirin, jixwe dizanibû ez kî me.

Ez ber bi REGUNATHA ve xwar bûm û bi pistepist min got, «Radha, wek ya Zoho?»

Û wî, bêyî ku rûyê xwe biguherîne, got, «Na, ew ciwantir e. Ev bi aqiltir e.»

Wê got ku bi xwendina THE WILKINSON SAGA li ser gillettenarrative.com gelek kêf kiribû. Belkî 20 caran xwendibû û di hin beşan de xwe nas kiribû — di şêklê xaltiya xwe de. Paşê, bi

xweşikbûneke jinane ya ku dil dibir, tevî ku 90 salî bû, wê ji min pirsî ka her tiştê tê de rast e.

Min bi henekekî hêsan bersiv da: rastî û derew du algorîtmayên jiyanê ne, û di navbera wan de vegotin heye, ku derbirîna dîtbarî ya wî kesê tenê yê ku wê dinivîse dimîne.

Ew bişirî, lê ecêbmayî nebû. Wê ji min re got ku ev yekane bersiv bû ku min dikaribû bida. Ew diyar dikir ez kî me bêtî ku bibêje. Ji ber vê yekê ew ê li ser SUNDAR agahî bide min.

Dema ku ew biçûk bû, wî her tim sed sifir xêz dikirin, û kesî fêma nedikir çima. Rojekê wî 1 xist pêşîya wan. Me digot qey ew hesabê wî yê bankê yê pêşerojê nîşan dide. Sê sal şûnde, ew ji bo şirketeke ku tam bi wî navî bû dixebitî: Google, ji googol, 1 û li pey wê 100 sifir.

Her kes her tim amade bû ku vê kêmasiyê bavêje stûyê karê diya wî ya stenograf. Lê em hîn di destpêkê de bûn, û îro em fêma dikin ku ew kêmasiya ku ew pê re ji dayik bûbû ji bilî bêtî tiştekî din derneket.

Me ji çavkaniyeke ewle bihîst ku rojekê, wek her tim meraqdar, diya wî ji kurê xwe pirsî ka bank çawa dikare balansa hesabê bi 12 sifiran jê re bişîne. Wî bersiv da, «Ew hejmaran bi destan bi nivîsa girêdayî dinivîsin. Cih têr nake.»

Min ferq kir ku di tevahiya çîrokan de, jinik û birayê min ê hevrê — ew jî zilamekî temenmezin — gelek caran awirên bi wate bi hev re diguherandin. Lê bala min tenê li ser tiştê ku min dikir bû û ez ranewestiyam ku koda wan a tevgerê veşîfre bikim.

Radha ji min re got ku Sundar her tim hezkirî bû û ku jinan gelek caran ji ber zerafet, aqil û xweşikbûna wî pê re hevaltî dikirin.

Hema hema portreya min e, heke ne ji ber cudahiya di bêrîkên me de bûya.

Dema ku dem hat, min çend çîrok ji 40 salên rêwîtiya xwe li 65 welatan gotin: çîrokên jiyanekê, henek û serpêhatî. Jinik ewqas ketibû nav çîrokan ku em vexwendin şîvê. Lê min bi nezaket biryar da ku qebûlkirin ne tiştê rast bû. Ez hîn ne amade bûm.

Dema ku em derdiketin, wê pusulayeke biçûk a kaxezi da min û got, «Nando, kengî tu bixwazi ji min re binivîse. Ez nameyên te bi kêfeke mezin werdigirim. Û tu dikarî ji min re bibêji Xaltî — ez ê serbilind bim.»

REGUNATHA wek dînekî dikiya, û min nikaribû fêhm bikim çima. Wî got ku herî kêr 30 sal bûn ku ew neketibû rewşeke wisa. Min jê xwest ku min vegerîne otêlê, lê pêşî meraqa min ewqas zêde bû ku min jê pirsî:

«Bibore, lê jina te çi kar dikir?»

Bêyî ku bifikire, wî bersiv da, «Ew stenograf bû.»

Ez nêzik bûm biteqim, lê min xwe girt. Wê gavê min jê xwest ku min li nêzikî otêlê bihêle. Ez ê bi xwe cihekî ji bo xwarinê bibînim, û roja din ez ê biçim.

Wî pirsî ka tiştekî din ji min re lazim e, û min ew vexwend ku kengî fersend hebe were mala min li Calabriayê. Ez ê kêfxweş bibim ku mêvandariya wî bikim — ku nîşanî wî bidim ka em calabrî li her derê cîhanê çi baş dizanin bikin.

Lê bi rastî, karakterên vê çîrokê kî bûn?

Mirovên rastîn. Min qet ji wan nepirsî ku ew ji ku tên. Min tenê hebûna wan qebûl kir, ji ber ku ew e tiştê ku ez 61 sal in dikim — û ez bawer im ku cîhan min ji bîr nake.

Û di hundirê pusulaya biçûk a xanima hindî de, min peyamek dît ku digot: «Kengî tu bixwazî vegere cem min. Tu her tim bi xêr hatî.» Li jêr navnîşana wê hebû.

Roja din ez vegeriyam îstasyonê. Trên wisa xuya dikir ku naxwaze biçê, lê min nizanibû çima. Belkî li benda min bû. An jî belkî fêmkiribû ku piştî AFRÎKAYA MIN, calabrîyek dikare HINDISTANA MIN jî hebe.

Ferdinando Frega
BLADEFREGA · Nando the Scribe